

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
1-12

meddelad i Stockholm den 5 juli 2012

KLAGANDE

Socialnämnden i Piteå kommun
941 85 Piteå

MOTPART

AA

Ombud: BB
Humana Assistans AB
Box 184
701 43 Örebro

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Sundsvalls dom den 13 december 2011 i mål nr 761-10

SAKEN

Stöd och service till vissa funktionshindrade

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen bifaller överklagandet, upphäver underinstansernas domar och fastställer socialnämndens i Piteå kommun beslut den 26 juni 2009.

YRKANDEN M.M.

Socialnämnden i Piteå kommun fullföljer sin talan och anför bl.a. följande.

Behandlingsinsatser i form av massage och varma bad är att hänföra till sådana

Dok.Id 121805

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

andra personliga behov som avses i 9 a § andra stycket lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. En förutsättning för att sådana behov ska berättiga till personlig assistans är att den enskilde har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov såsom dessa beskrivs i paragrafens första stycke. AA har av domstolarna ansetts klara av sina grundläggande behov och hon är därmed inte berättigad till personlig assistans för andra personliga behov.

AA bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. Annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade är ett självständigt grundläggande behov som inte behöver vara kopplat till något av de andra grundläggande behoven. Av RÅ 2009 ref. 57 framgår att grundläggande behov ska vara av privat och känslig natur där den funktionshindrade har ett särskilt intresse av att kunna bestämma vem som ska ge hjälpen. Att bada är av sådan privat och känslig natur. I samband med badet behöver hon även hjälp med personlig hygien, kvalificerade aktiverings- och motiveringsinsatser samt aktiv tillsyn. Det behövs ingående kunskaper för att klara av denna uppgift. Även massage är ett integritetskänsligt och personligt hjälpbehov. Hennes flerfunktionshinder förutsätter att den som utför massagen vet hur den ska utföras. Om man utför massagen felaktigt riskerar man att öka smärtan i stället för att minska den. Den som masserar henne behöver därför ingående kunskaper om henne. Den som hjälper henne måste dels ha ingående kunskaper om hur hon fungerar i olika situationer, dels ingående kunskaper om den pedagogik som används och hur denna är anpassad för henne.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Med personlig assistans avses enligt 9 a § första stycket LSS ett personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov). Av andra stycket i paragrafen framgår att den som har behov av personlig assistans för sina

grundläggande behov även har rätt till sådan insats för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt.

AA har dels en bindvävssjukdom som påverkar leder, hud och blodkärl, dels autism. Bindvävssjukdomen ger bl.a. upphov till smärta och för att lindra symtomen behandlas hon med varma bad och massage.

Det är ostridigt i målet att AA tillhör personkretsen i 1 § 1 LSS. Hon var vid tiden för förvaltningsrättens dom sex år gammal varför en del av hennes hjälpbehov bedömts falla inom det normala föräldraansvaret. Förvaltningsrätten fann vidare i sin dom, vilken överklagades endast av socialnämnden, att AA inte var i behov av hjälp med sina grundläggande behov i andra avseenden än vad gällde medicinskt motiverade varma bad och massage. Frågan i målet är om dessa behandlingsinsatser är att betrakta som sådana grundläggande behov som avses i 9 a § första stycket LSS.

Högsta förvaltningsdomstolen gör följande bedömning.

LSS har till syfte att stärka rätten till vissa angivna insatser för personer som omfattas av lagens personkrets jämfört med vad de har rätt till enligt socialtjänstlagen (jfr prop. 1992/93:59 s. 50, 93 och 170 f.). LSS kompletterar sålunda socialtjänstlagen (2001:453) och avser med ett undantag insatser av samma karaktär som denna (jfr 5 kap. 7 och 8 §§ socialtjänstlagen). Insatser som åvilar sjukvårdshuvudmännen ligger utanför socialtjänstlagens och därmed LSS tillämpningsområde, låt vara att kommunens yttersta ansvar gör att kommunen undantagsvis kan behöva gripa in i avvaktan på ansvarig huvudmans åtgärder (se t.ex. HFD 2011 not. 92). Detta medför enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening att behov av sjukvårdande insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) principiellt inte kan beaktas vid bedömningen av om rätt föreligger till personlig assistans enligt LSS (jfr även 51 kap. 5 § socialförsäkringsbalken). Sådana behov kan sålunda inte räknas till de grundläggande behoven. En annan sak är att sjukvårdande insatser i form av s.k. egenvård kan berättiga till personlig assistans för andra personliga behov i de fall där det konstateras att den enskilde

redan har rätt till personlig assistans för att tillgodose sina grundläggande behov (jfr SOU 2012:6 s. 124 och 299).

Högsta förvaltningsdomstolen har vidare i RÅ 2009 ref. 57 uttalat följande beträffande tillämpningsområdet för insatsen personlig assistans. Det har betonats i lagens förarbeten att det är fråga om hjälp eller stöd av mycket privat karaktär och att insatsen ska vara förbehållen situationer av krävande eller på annat sätt komplicerad natur, i regel av mycket personligt slag. Propositionsutlåtandena tyder närmast på att vad lagstiftaren åsyftat är sådana hjälpbehov som uppfattas som mycket privata och känsliga för den personliga integriteten och där den funktionshindrade måste anses ha ett särskilt intresse av att kunna bestämma vem som ska ge sådan hjälp och hur den ska ges.

Det hjälpbehov som är i fråga i detta mål avser insatser i form av varma bad och massage. Detta behov är inte av sådan karaktär att det kan räknas som ett grundläggande behov enligt 9 a § första stycket LSS. Socialnämndens överklagande ska därför bifallas.

Susanne Billum

Margit Knutsson

Henrik Jermsten

Anita Saldén Enérus

Erik Nymansson

Emma Rönström

Fördragande justitiesekreterare

Avd. II

Föredraget 2012-06-13